

Република Србија
МИНИСТАРСТВО
ЗА РАД, ЗАПОШЉАВАЊЕ, БОРАЧКА
И СОЦИЈАЛНА ПИТАЊА
Сектор за бригу о породици и социјалну заштиту
Број: сл /2015-14
Датум: фебруар 2015.године
Београд

На основу чл. 23. и 48. Закона о државној управи («Службени гласник РС» бр. 79/2005, 101/2007. и 95/2010),,
министар за рад, запошљавање, борачка и социјална питања доноси следеће

У П У Т С Т В О
О ПОСТУПАЊУ ЦЕНТРА ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД У ОРГАНИЗОВАЊУ ПОМОЋИ
И ПОДРШКЕ ПОРОДИЦИ У СЛУЧАЈЕВИМА ПОСТОЈАЊА РИЗИКА ОД
ИЗМЕШТАЊА ДЕЦЕ

Увод

Током трансформације укупног система социјалне заштите, установа за смештај деце и младих, актуелно позитивни резултати констатују се у односу на значајно смањење броја деце смештене у резиденцијалним установама за смештај деце без родитељског старања њихово измештање у хранитељске породице, и превенирање смештаја деце у институције, механизмима утврђеним Мерама за отклањање неправилности код вршења послова смештаја деце и омладине у установе социјалне заштите. Међутим, број деце која су се, из институција, вратила у природну животну средину –породицу без обзира да ли су то деца без родитељског старања или деца из посебно осетљиве групе, као нпр. деца и млади са сметњама у развоју, деца и млади са поремећајем у понашању указује на потребу унапређења ефикасности и увођење нових инструмената благовременог, целовитог, континуираног и законитог рада усмереног на интензивирање подршке породици са децом која су у ризику од измештања и институционализације у ширем смислу.

Нормативно-правна основа

Закон о социјалној заштити («Службени гласник» РС бр 24/2011) и Породични закон («Службени гласник» РС бр 18/2005 и 6/2015 и др. закони) регулишу положај деце у систему социјалне и породичноправне заштите деце. Оба ова нормативно правна акта Републике Србије дају предност подршци биолошким породицама и породично орјентисаним решењима за свако дете, односно поштовању основних права детета да се о њему пре свих других брину и старају родитељи-права детета на живот са родитељима, права на порекло и права на идентитет. Породични закон Републике Србије јасно дефинише улоге центра за социјални рад - органа старатељства и судова онда када се деца издвајају из њихових домова, или се доносе одлуке о свим мерама и облицима социјалне и породичноправне заштите деце. Правилником о организацији, нормативима и стандардима рада центара за социјални рад («Службени гласник» РС бр 59/2008, 37/2010, 39/2011-др правилник и 1/2012-др правилник) прописан је садржај рада, процедуре рада, општи и посебни циљеви рада центра за социјални рад – органа старатељства у реализацији помоћи и подршке деци и породицама –родитељима у остваривању свих права детета гарантованих унутрашњим и међународним правом. У том смислу основни нормативно правни акти о заштити права детета засновани су на поштовању стандарда утврђених у следећим међународним мултилатералним актима:

- Конвенција УН о правима детета (1989)
- Повеља основних права ЕУ (2009)
- Конвенција СЕ о заштити деце од сексуалног искоришћавања и сексуалног злостављања (2007)
- Конвенција УН о правима особа са инвалидитетом
- Комитет УН за права детета, Општи коментар бр. 14 (2013) о праву детета да се његов најбољи интерес приоритетно узме у обзир;
- Јединствене европске смернице за прелазак са институционалне заштите на бригу и подршку у заједници, Европска група експерата, 2012
- Комитет УН за права детета, Општи коментар бр. 13 (2011) – право детета на слободу од свих облика насиља;
- Комитет УН за права детета, Општи коментар бр. 9 (2006) – право детета са инвалидитетом
- Смернице УН за алтернативну заштиту деце (2010)
- Стратегија СЕ за права детета (2012-2015)
- Препорука КМ СЕ/Препорука (2010) 2 Комитета министара државама чланицама за деинституционализацију и живот у заједници за децу са инвалидитетом
- Препорука КМ СЕ/Препорука (2011) 12 Комитета министара државама чланицама за дечија права и социјалне услуге примерене деци и породицама

Посебне одредбе

I

Центар за социјални рад је у сваком конкретном случају у којем је констатовао постојање ризика од измештања детета-деце из породице, односно од родитеља, пре измештања у обавези да предузме мере пружања помоћи и подршке породици, родитељима и деци које имају за циљ поштовања права детета на живот са родитељима и у породичном окружењу, осим у случајевима акутне угрожености дететове безбедности, здравља и егзистенцијалних потреба које могу нанети ненадокнадиву штету по његов раст и развој.

II

Центар за социјални рад је у обавези у свим случајевима када је дете измештено из породице, односно од родитеља, у складу са проценом и сачињеним планом услуга и мера са планом сталности за дете, да настави са пружањем помоћи и подршке породици, родитељима и деци која има за циљ остваривање права детета на живот са родитељима, уколико је то могуће.

III

За сваки смештај у установу социјалне заштите детета које је навршило 3 године а није навршило 18 година живота центри за социјални рад су у обавези да прибаве претходно или накнадно мишљење а за дете које није навршило 3 године живота претходну или накнадну сагласност министарства надлежног за социјалну заштиту, а у складу са Мерама за отклањање неправилности код вршења послова смештаја деце и омладине у установе социјалне заштите.

IV

Ако се смештај у установу социјалне заштите одређује као ургентни смештај, центар за социјални рад је у обавези да мишљење, односно сагласност министарства надлежног за социјалну заштиту, затражи накнадно, најдаље у року од 3 дана од реализованог смештаја, а министарство је у обавези да у року од 5 дана од дана пријема захтева за давање мишљења или сагласности поступи по истом, у складу Мерама за отклањање неправилности код вршења послова смештаја деце и омладине у установе социјалне заштите.

;

V

Уз захтев за добијање мишљења, односно сагласности за смештај, центар за социјални рад ће доставити комплетну документацију о свим мерама, активностима и исходима настојања да се обезбеди право детета на живот са родитељима и у свом природном животном окружењу, односно заштита детета у мање рестриктивном окружењу, у складу Мерама за отклањање неправилности код вршења послова смештаја деце и омладине у установе социјалне заштите

VI

Оправданост одлуке о измештању детета из породице, односно од родитеља, провераваће се у поступку ревизије најмање сваких шест месеци, односно свака три месеца за децу млађу од три године у складу са сачињеним планом услуга и мера и планом сталности. Приликом преиспитивања оправданости одлуке о измештању детета, нарочито ће се водити рачуна о праву детета на живот са родитељима, односно о примени мање рестриктивног облика заштите.

VII

За децу за коју је након прве ревизије, односно преиспитивања одлуке о измештању детета из породице, односно од родитеља одлучено да и даље остану на смештају, центар је дужан да одмах на основу одговарајућих процена донесе одлуку о покретању и покрене одговарајуће судске поступке према родитељима, у складу са законом.

VIII

Центар за социјални рад утврђује и спроводи мере за заштиту и остваривање најбољег интереса детета, посебно водећи рачуна о остваривању права детета на живот са родитељима и права да му, у случају измештања из породице или родитеља заштиту организује у мање рестриктивном окружењу.

Стручни радници центра за социјални рад, у складу са прописаним стандардима рада центара за социјални рад, су дужни да у сваком случају деце у ризику од измештања изврше све релевантне процене и сачине план услуга и мера са планом сталности за дете у оквиру кога дефинишу план услуга и мера за помоћ породици, родитељима и деци у остваривању права детета на живот са родитељима, уколико је проценом утврђено да постоји основа за такву интервенцију.

Поступак процене деце у ризику од измештања центар за социјални рад покреће по службеној дужности а на иницијативу органа, организација, установа, грађана, родитеља детета, или када је до таквих сазнања дошао у вршењу својих јавних овлашћења из области социјалне или породичне заштите.

У поступку процене деце у ризику од измештања стручни радници центра за социјални рад посебно врше процену:

степен угрожености безбедности детета;

степен угрожености дететовог здравља;

степен угрожености обезбеђивања дететових основних егзистенцијалних потреба;

степен угрожености развојних потреба детета у области васпитања;

степен угрожености услова за образовање детета;

степен угрожености емоционалног статуса детета;

достигнутог степен социјализације детета у односу на узраст;

свих релевантних чињеница које се односе на понашање родитеља које угрожавају или онемогућавају постојање услова за несметан раст и развој детета, у односу на безбедност, бригу о здрављу, задовољавање основних егзистенцијалних услова, васпитање, образовање, социјализацију и емоционални развој;

свих релевантних чињеница које се односе на способности и спремност родитеља на промену понашања и спремност на сарадњу, родитељске способности усмерене на безбедност, бригу о здрављу, задовољавање основних егзистенцијалних услова, васпитање, образовање, социјализацију и емоционални развој детета

свих потенцијала детета као што су способност и зрелост детета, когнитивно, емоционално, социјално и функционисање са ставом о могућим променама;

Поступак процене деце у ризику од измештања центар за социјални рад окончава доношењем плана услуга и мера са планом сталности за дете, који у свом садржају обухвата и план услуга и мера интензивне помоћи и подршке породици, родитељима и деци уколико је то могуће и у најбољем интересу детета.

План услуга и мера са планом сталности за дете, који у свом садржају обухвата и план услуга и мера интензивне помоћи и подршке породици, родитељима и деци уколико је то могуће и у најбољем интересу детета посебно садржи обим и начин

коришћења услуга из система социјалне заштите, као на пр. саветовање, породични сарадник, предах смештај, услуге дневног боравка, персонални асистент, мере из области породичне заштите, корективни надзор над вршењем родитељског права – упозорење, упућивање у саветовалиште, као и упућивање на посебне социоједукативне програме за јачање вештина и компетенција родитеља и родитељске одговорности:

Поступак процене деце у ризику од измештања и сачињавање плана услуга и мера са планом сталности за дете, који у свом садржају обухвата и план услуга и мера интензивне помоћи и подршке породици, родитељима и деци уколико је то могуће и у најбољем интересу детета. центар за социјални рад доноси у сарадњи са другим државно организованим системима подршке и помоћи грађанима, као на пример образовањем, здравством, институцијама културе, спорта, омладине, запошљавања, правосудним органима и органима унутрашњих послова

Прелазне одредбе

IX

Обавезују се директори центара за социјални рад и установа за смештај корисника, да обезбеде пуну примену овог упутства.

Републички завод за социјалну заштиту има обавезу да прати примену овог упутства и почетком сваке године за претходну сачини и објави извештај о његовој примени

X

Примена овог упутства започиње даном достављања центрима за социјални рад и установама социјалне заштите за смештај деце и мадих.

МИНИСТАР

Александар Вулин